

mathematica.gr

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β')

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΜΑΪΟΥ 2012

**Λύσεις
των
θεμάτων**

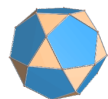
Έκδοση 1^η (28/05/2012, 18:40)

Οι απαντήσεις και οι λύσεις
είναι αποτέλεσμα συλλογικής δουλειάς
των Επιμελητών των φακέλων του Λυκείου
του Δικτυακού Τόπου **mathematica.gr**
με βάση υλικό που αναρτήθηκε στο mathematica
<http://www.mathematica.gr/forum/viewtopic.php?p=132389>

Συνεργάστηκαν οι:

*Αντωνέας Στράτης, Ανδρέας Βαρβεράκης,
Φωτεινή Καλδή, Σπύρος Καπελλίδης,
Σπύρος Καρδαμίτσης, Νίκος Κασίπης,
Χρήστος Κυριαζής, Γρηγόρης Κωστάκος,
Ροδόλφος Μπόρης, Μίλτος Παπαγρηγοράκης
Λευτέρης Πρωτοπαπάς, Σωτήρης Στόγιας,
Αλέξανδρος Συγκελάκης, Κώστας Τηλέγραφος,
Χρήστος Τσιφάκης*

Το **Δελτίο** διατίθεται ελεύθερα
από το δικτυακό τόπο **mathematica.gr**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A1. Αποδεικνύουμε το θεώρημα στην περίπτωση που είναι $f'(x) > 0$.

Έστω $x_1, x_2 \in \Delta$ με $x_1 < x_2$. Θα δείξουμε ότι $f(x_1) < f(x_2)$. Πράγματι, στο διάστημα $[x_1, x_2]$ η f ικανοποιεί τις προϋποθέσεις του Θ.Μ.Τ. Επομένως, υπάρχει $\xi \in (x_1, x_2)$ τέτοιο, ώστε

$$f'(\xi) = \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1}, \text{ οπότε έχουμε } f(x_2) - f(x_1) = f'(\xi)(x_2 - x_1). \text{ Επειδή } f'(\xi) > 0 \text{ και } x_2 - x_1 > 0,$$

έχουμε $f(x_2) - f(x_1) > 0$, οπότε $f(x_1) < f(x_2)$.

A2. Μια συνάρτηση f θα λέμε ότι είναι συνεχής σε ένα κλειστό διάστημα $[\alpha, \beta]$, όταν είναι συνεχής σε κάθε σημείο του (α, β) και επιπλέον $\lim_{x \rightarrow \alpha^+} f(x) = f(\alpha)$ και

$$\lim_{x \rightarrow \beta^-} f(x) = f(\beta).$$

A3. Μια συνάρτηση f , με πεδίο ορισμού A , θα λέμε ότι παρουσιάζει στο $x_0 \in A$ τοπικό μέγιστο, όταν υπάρχει $\delta > 0$, τέτοιο ώστε $f(x) \leq f(x_0)$ για κάθε $x \in A \cap (x_0 - \delta, x_0 + \delta)$. Το x_0 λέγεται θέση ή σημείο τοπικού μεγίστου, ενώ το $f(x_0)$ τοπικό μέγιστο της f .

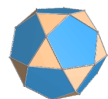
- A4.** α) Σωστό
β) Σωστό
γ) Λάθος
δ) Λάθος
ε) Λάθος

ΘΕΜΑ Β

B1. Είναι

$$\begin{aligned} |z-1|^2 + |z+1|^2 = 4 &\Leftrightarrow (z-1)(\bar{z}-1) + (z+1)(\bar{z}+1) = 4 \\ &\Leftrightarrow |z|^2 - z - \bar{z} + 1 + |z|^2 + z + \bar{z} + 1 = 4 \\ &\Leftrightarrow 2|z|^2 = 2 \Leftrightarrow |z| = 1. \end{aligned}$$

Άρα, ο γεωμετρικός τόπος των εικόνων των μιγαδικών z είναι ο κύκλος με κέντρο το $O(0,0)$ και ακτίνα $\rho = 1$.

B2. Έχουμε ότι $|z_1| = |z_2| = 1$. Επίσης:

$$|z_1 - z_2| = \sqrt{2} \Leftrightarrow |z_1 - z_2|^2 = (\sqrt{2})^2 \Leftrightarrow |z_1|^2 + |z_2|^2 - 2\text{Re}(\bar{z}_1 z_2) = 2 \Leftrightarrow \text{Re}(\bar{z}_1 z_2) = 0.$$

$$|z_1 + z_2|^2 = |z_1|^2 + |z_2|^2 + 2\text{Re}(\bar{z}_1 z_2) = 2. \text{ Άρα, } |z_1 + z_2| = \sqrt{2}.$$

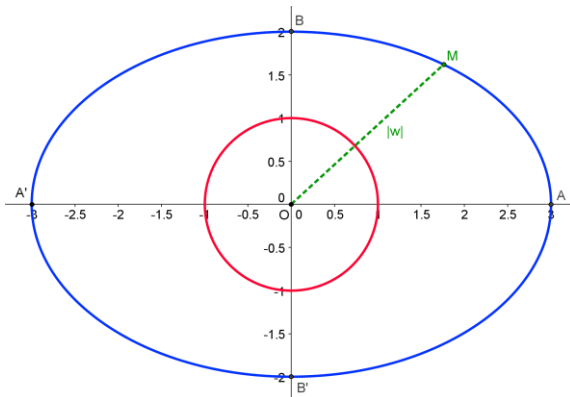
B3. Έστω $w = x + yi$, όπου $x, y \in \mathbb{R}$. Τότε $|w - 5\bar{w}| = |x + yi - 5(x - yi)| = |-4x + 6iy| = 12$ άρα
ισοδύναμα παίρνουμε

$$\left| -\frac{x}{3} + \frac{y}{2}i \right| = 1 \Leftrightarrow \sqrt{\left(-\frac{x}{3}\right)^2 + \left(\frac{y}{2}\right)^2} = 1 \Leftrightarrow \frac{x^2}{9} + \frac{y^2}{4} = 1.$$

Συνεπώς ο γεωμετρικός τόπος της εικόνας $M(x, y)$ του μιγαδικού w είναι η προηγούμενη έλλειψη.

Οι κορυφές της έλλειψης είναι $A(3, 0)$, $A'(-3, 0)$ και $B(0, 2)$, $B'(0, -2)$. Ο μεγάλος άξονας έχει μήκος $2a = (AA') = 6$ και ο μικρός άξονας $2b = (BB') = 4$.

Είναι γνωστό από τα μαθηματικά κατεύθυνσης της Β Λυκείου (σελίδα 104) ότι για οποιοδήποτε σημείο M της έλλειψης ισχύει ότι $b \leq (MO) \leq a$. Άρα, $2 \leq |w| \leq 3$. Για $w = 2i$ ή $w = -2i$ έχουμε ότι $\min |w| = 2$ και για $w = 3$ ή $w = -3$ έχουμε ότι $\max |w| = 3$.

B4. Από την τριγωνική ανισότητα $\| |z| - |w| \| \leq |z + w| \leq |z| + |w|$ βάζοντας όπου w το $-w$ παίρνουμε την $\| |z| - |w| \| \leq |z - w| \leq |z| + |w|$. Άρα αφενός $|z - w| \leq |z| + |w| \leq 1 + 3 = 4$ και αφετέρου $|z - w| \geq \| |z| - |w| \| \geq |z| - |w| \geq 2 - 1 = 1$ έχουμε:

$$1 = 2 - 1 \leq |w| - |z| \leq |w - z| \leq |w| + |z| \leq 3 + 1 = 4$$

ΘΕΜΑ Γ

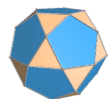
Γ1. Η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη για κάθε $x > 0$ διότι προκύπτει από πράξεις μεταξύ των παραγωγίσιμων συναρτήσεων $f_1(x) = x - 1$ (πολυώνυμο), $f_2(x) = \ln x$ (λογαριθμική συνάρτηση).

$$\text{Είναι } f'(x) = \ln x + \frac{x-1}{x} = \frac{x \ln x + x - 1}{x}.$$

Έχουμε $f'(1) = 0$.

Αν $0 < x < 1$ τότε $\ln x < 0 \Rightarrow x \ln x < 0$ και $x - 1 < 0$. Επομένως $x \ln x + x - 1 < 0$ και έτσι $f'(x) < 0$ για $0 < x < 1$. Άρα η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, 1]$.

x	0	1	$+\infty$
f'(x)	-	0	+
f(x)	$+\infty$	$-\infty$	$+\infty$

Αν $x > 1$ τότε $\ln x > 0 \Rightarrow x \ln x > 0$ και $x - 1 > 0$. Επομένως $x \ln x + x - 1 > 0$ και έτσι $f'(x) > 0$ για $x > 1$. Άρα η f είναι γνησίως αύξουσα στο $[1, +\infty)$.

Η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, 1]$ άρα $f((0, 1]) = \left[f(1), \lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) \right) = [-1, +\infty)$ διότι

$$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} [(x-1) \ln x - 1] = +\infty.$$

Η f είναι γνησίως αύξουσα στο $[1, +\infty)$ άρα $f([1, +\infty)) = \left[f(1), \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) \right) = [-1, +\infty)$

$$\text{διότι } \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} [(x-1) \ln x - 1] = +\infty$$

Οπότε τελικά το σύνολο τιμών της f είναι $[-1, +\infty)$.

Γ2. Η εξίσωση γράφεται ισοδύναμα:

$$x^{x-1} = e^{2013} \Leftrightarrow (x-1) \ln x = 2013 \Leftrightarrow (x-1) \ln x - 1 = 2012 \Leftrightarrow f(x) = 2012$$

Όμως επειδή $f((0, 1]) = [-1, +\infty)$, η f είναι συνεχής στο $(0, 1] \subseteq (0, +\infty)$ και $2012 \in [-1, +\infty)$ άρα από το θεώρημα ενδιαμέσων τιμών υπάρχει $x_1 \in (0, 1)$ ώστε $f(x_1) = 2012$. Επειδή επιπλέον η f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, 1]$, το x_1 είναι η μοναδική λύση της εξίσωσης $f(x) = 2012$ στο $(0, 1)$.

Πιο αναλυτικά: Αφού $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = +\infty$ τότε $\lim_{x \rightarrow 0^+} (f(x) - 2012) = +\infty$ οπότε $f(x) - 2012 > 0$ για κάθε x κοντά στο 0. Συνεπώς υπάρχει $k > 0$ κοντά στο 0 (άρα $k < 1$) ώστε $f(k) - 2012 > 0$ δηλαδή $f(k) > 2012$. Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $[k, 1]$ και $f(1) < 2012 < f(k)$ οπότε εφαρμόζοντας το θεώρημα ενδιαμέσων τιμών στο διάστημα $[k, 1]$ έχουμε το παραπάνω συμπέρασμα.

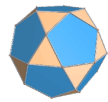
Όμοια αφού $f([1, \infty)) = [-1, +\infty)$, η f είναι συνεχής στο $[1, +\infty) \subseteq (0, +\infty)$ και $2012 \in [-1, +\infty)$ άρα από το θεώρημα ενδιαμέσων τιμών (η αναλυτική δικαιολόγηση είναι όμοια με την παραπάνω) υπάρχει $x_2 \in (1, +\infty)$ ώστε $f(x_2) = 2012$. Επειδή επιπλέον η f είναι γνησίως αύξουσα στο $(1, +\infty)$, άρα το x_2 είναι η μοναδική λύση της εξίσωσης $f(x) = 2012$ στο $(1, +\infty)$.

Άρα τελικά η αρχική εξίσωση έχει ακριβώς δύο θετικές λύσεις x_1 και x_2 .

Γ3. Θέλουμε να δείξουμε ότι η εξίσωση

$$f'(x) + f(x) = 2012 \Leftrightarrow f'(x)e^x + f(x)e^x = 2012e^x \Leftrightarrow (f(x)e^x - 2012e^x)' = 0 \text{ έχει λύση στο διάστημα } (x_1, x_2).$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση $H(x) = f(x)e^x - 2012e^x$, $x \in [x_1, x_2]$. Η συνάρτηση H είναι συνεχής στο $[x_1, x_2]$ διότι προκύπτει από πράξεις συνεχών και παραγωγίσιμη στο (x_1, x_2) διότι προκύπτει από πράξεις παραγωγισίμων συναρτήσεων με $H'(x) = f'(x)e^x + f(x)e^x - 2012e^x$. Επίσης $H(x_1) = H(x_2) = 0$ διότι από το προηγούμενο ερώτημα ισχύει $f(x_1) = f(x_2) = 2012$.

Συνεπώς ισχύουν οι προϋποθέσεις του θεωρήματος Rolle για την H στο $[x_1, x_2]$. Άρα υπάρχει $x_0 \in (x_1, x_2)$ ώστε

$$H'(x_0) = 0 \Leftrightarrow f'(x_0)e^{x_0} + f(x_0)e^{x_0} - 2012e^{x_0} = 0 \Leftrightarrow f'(x_0) + f(x_0) = 2012.$$

- Γ4.** Επειδή το σύνολο τιμών της f είναι το $[-1, +\infty)$ άρα για κάθε $x > 0$ ισχύει $f(x) \geq -1 \Leftrightarrow f(x) + 1 \geq 0 \Leftrightarrow g(x) \geq 0$. Επίσης η μοναδική ρίζα της εξίσωσης $f(x) = -1$ άρα και της $g(x) = 0$ είναι το $x = 1$. Συνεπώς το ζητούμενο εμβαδό είναι το

$$\begin{aligned} E &= \int_1^e g(x) dx = \int_1^e (x-1) \ln x dx = \int_1^e \left(\frac{(x-1)^2}{2} \right)' \ln x dx \\ &= \left[\frac{(x-1)^2}{2} \ln x \right]_0^e - \int_1^e \frac{(x-1)^2}{2} \frac{1}{x} dx = \frac{(e-1)^2}{2} - \frac{1}{2} \int_1^e \frac{x^2 - 2x + 1}{x} dx \\ &= \frac{(e-1)^2}{2} - \frac{1}{2} \int_1^e \left(x - 2 + \frac{1}{x} \right) dx = \frac{(e-1)^2}{2} - \frac{1}{2} \left[\frac{x^2}{2} - 2x + \ln x \right]_1^e \\ &= \frac{e^2 - 2e + 1}{2} - \frac{1}{2} \left(\frac{e^2}{2} - 2e + 1 - \frac{1}{2} + 2 \right) = \frac{e^2 - 3}{4} \tau.μ. \end{aligned}$$

ΘΕΜΑ Δ

- Δ1.** Θεωρούμε συνάρτηση $g(x) = \int_1^{x^2-x+1} f(t) dt - \frac{x-x^2}{e}, x \in (0, +\infty)$.

Από την υπόθεση έχουμε ότι: $g(x) \geq 0 \Leftrightarrow g(x) \geq g(1)$ για κάθε $x \in (0, +\infty)$, οπότε η g παρουσιάζει ολικό ελάχιστο για $x = 1$, οπότε παρουσιάζει και τοπικό ελάχιστο για $x = 1$.

Η συνάρτηση g είναι συνεχής και παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ (ως διαφορά συνεχών και παραγωγίσιμων συναρτήσεων), παρουσιάζει και τοπικό ελάχιστο για $x = 1$ που είναι εσωτερικό σημείο του $A_g = (0, +\infty)$, οπότε από το θεώρημα του Fermat έχουμε ότι $g'(1) = 0$.

Όμως $g'(x) = f(x^2 - x + 1)(2x - 1) - \frac{1 - 2x}{e}$, οπότε $g'(1) = f(1) + \frac{1}{e}$

και αφού $g'(1) = 0$, έχουμε ότι $f(1) + \frac{1}{e} = 0 \Leftrightarrow f(1) = -\frac{1}{e}$ (1).

Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $(0, +\infty)$ και ισχύει $f(x) \neq 0$ για κάθε $x \in (0, +\infty)$, οπότε διατηρεί πρόσημο και κατά συνέπεια λόγω της (1) έχουμε ότι $f(x) < 0$.

Τότε από την υπόθεση έχουμε $\ln x - x = \left(\int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e \right) f(x)$ (2)

Αφού $f(x) < 0$ για κάθε $x \in (0, +\infty)$, από την (2) βρίσκουμε ότι $\frac{\ln x - x}{f(x)} = \int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e$ (3)

Θέτουμε $F(x) = \int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt$, η οποία είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ [δικαιολόγηση: Η συνάρτηση με τύπο $\ln t - t$ είναι συνεχής στο $(0, +\infty)$ ως διαφορά συνεχών συναρτήσεων και αφού η f είναι συνεχής στο $(0, +\infty)$ με $f(t) \neq 0$, για κάθε $t > 0$, η συνάρτηση $\frac{\ln t - t}{f(t)}$ είναι επίσης συνεχής στο $(0, +\infty)$ ως πηλίκo συνεχών συναρτήσεων. Επομένως ορίζεται η συνάρτηση $\int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt$ στο $(0, +\infty)$ στο οποίο είναι παραγωγίσιμη] με $F'(x) = \frac{\ln x - x}{f(x)}$ οπότε η (3) παίρνει τη μορφή:

$$F'(x) = F(x) + e \Leftrightarrow e^{-x} F'(x) - e^{-x} F(x) = e^{-x+1} \Rightarrow e^{-x} F(x) = -e^{-x+1} + c, c \in \mathbb{R} \quad (4)$$

Για $x=1$ η (4) γίνεται: $e^{-1} F(1) = -e^{-1+1} + c \Leftrightarrow c=1$, άρα από την (4) έχουμε:

$$e^{-x} F(x) = -e^{-x+1} + 1 \Leftrightarrow F(x) = -e^{-1} + e^x \Leftrightarrow \int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt = e^x - e^{-1} \quad (5)$$

Το πρώτο μέλος της (5) είναι παραγωγίσιμη συνάρτηση. Επίσης παραγωγίσιμη είναι και η συνάρτηση $e^x - e^{-1}$ ως διαφορά των παραγωγίσιμων συναρτήσεων e^x (εκθετική) και e^{-1} (σταθερή). Παραγωγίζοντας την (5) βρίσκουμε ότι: $\frac{\ln x - x}{f(x)} = e^x \Leftrightarrow f(x) = e^{-x}(\ln x - x)$.

Η συνάρτηση f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ ως γινόμενο των παραγωγίσιμων συναρτήσεων e^{-x} [σύνθεση των παραγωγίσιμων e^x (εκθετική) και $-x$ (πολυωνυμική)] και $\ln x - x$ [διαφορά των παραγωγίσιμων $\ln x$ (λογαριθμική) και $-x$ (πολυωνυμική)].

Δ2. Για $x \in (0,1)$ έχουμε ότι: $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\ln x - x}{e^x} = -\infty$, αφού $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln x = -\infty$, $\lim_{x \rightarrow 0^+} x = 0$ και $\lim_{x \rightarrow 0^+} e^x = 1$.

Τότε για τον υπολογισμό του ορίου $\lim_{x \rightarrow 0^+} \left(f^2(x) \eta \mu \frac{1}{f(x)} - f(x) \right)$ θέτουμε $u = \frac{1}{f(x)}$, οπότε $u \rightarrow 0^-$, άρα για $x \in (0,1)$ έχουμε ότι:

$$\begin{aligned} \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(f^2(x) \eta \mu \frac{1}{f(x)} - f(x) \right) &= \lim_{u \rightarrow 0^-} \left(\frac{1}{u^2} \eta \mu u - \frac{1}{u} \right) = \lim_{u \rightarrow 0^-} \frac{\eta \mu u - u}{u^2} \\ &= \lim_{u \rightarrow 0^-} \frac{\sigma \nu \nu u - 1}{2u} = 0 \end{aligned}$$

αφού $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\sigma \nu \nu x - 1}{x} = 0$ και δεδομένου ότι για το όριο $\lim_{u \rightarrow 0^-} \frac{\eta \mu u - u}{u^2}$ ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις του θεωρήματος του De L' Hospital, αφού $\lim_{u \rightarrow 0^-} (\eta \mu u - u) = \lim_{u \rightarrow 0^-} u^2 = 0$ και υπάρχει

$$\text{το } \lim_{u \rightarrow 0^-} \frac{(\eta \mu u - u)'}{(u^2)'} = \lim_{u \rightarrow 0^-} \frac{\sigma \nu \nu u - 1}{2u} = 0.$$

Δ3. Η συνάρτηση f είναι συνεχής στο $(0, +\infty)$, οπότε ορίζεται η $F(x) = \int_a^x f(t)dt$ και είναι παραγωγίσιμη με $F'(x) = f(x) = e^{-x}(\ln x - x)$.

Η F' είναι παραγωγίσιμη αφού η f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$ με

$$F''(x) = f'(x) = -e^{-x}(\ln x - x) + e^{-x}\left(\frac{1}{x} - 1\right) = e^{-x}\left(-\ln x + x + \frac{1}{x} - 1\right) \geq e^{-x}\frac{1}{x}$$

αφού $x - 1 - \ln x \geq 0, x \in (0, +\infty)$.

Επιπλέον αφού ισχύει $e^{-x}\frac{1}{x} > 0$ για κάθε $x > 0$, έχουμε ότι $F''(x) > 0$ για κάθε $x \in (0, +\infty)$,

οπότε η συνάρτηση F είναι κυρτή στο $(0, +\infty)$ και η F' είναι γνησίως αύξουσα στο $(0, +\infty)$.

Η συνάρτηση F είναι συνεχής στα $[x, 2x], [2x, 3x] \subset (0, +\infty)$ με $x > 0$ αφού είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$, είναι παραγωγίσιμη στα $(x, 2x), (2x, 3x) \subset (0, +\infty)$ με $x > 0$ αφού είναι παραγωγίσιμη στο $(0, +\infty)$, οπότε από το θεώρημα μέσης τιμής του διαφορικού λογισμού υπάρχουν $x_1 \in (x, 2x), x_2 \in (2x, 3x)$ ώστε $F'(x_1) = \frac{F(2x) - F(x)}{2x - x} = \frac{F(2x) - F(x)}{x}$ (6) και

$$F'(x_2) = \frac{F(3x) - F(2x)}{3x - 2x} = \frac{F(3x) - F(2x)}{x} \quad (7).$$

Όμως $x_1 < x_2$ και η F' είναι γνησίως αύξουσα στο $(0, +\infty)$, οπότε $F'(x_1) < F'(x_2)$ και από τις (6), (7) βρίσκουμε:

$$\frac{F(2x) - F(x)}{x} < \frac{F(3x) - F(2x)}{x} \Leftrightarrow F(2x) - F(x) < F(3x) - F(2x) \Leftrightarrow F(x) + F(3x) > 2F(2x),$$

αφού $x > 0$.

Δ4. Έχουμε ότι: $\ln x \leq x - 1 \Leftrightarrow \ln x - x \leq -1, x > 0$ και $e^{-x} > 0, x > 0$,

άρα $e^{-x}(\ln x - x) < 0, x > 0$, οπότε $F'(x) = f(x) < 0, x > 0$, άρα η συνάρτηση F είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, +\infty)$.

Θεωρούμε τη συνάρτηση $h(x) = 2F(x) - F(\beta) - F(3\beta), x \in [\beta, 2\beta] \subset (0, +\infty)$.

Η συνάρτηση h είναι συνεχής στο $[\beta, 2\beta]$, ως άθροισμα των συνεχών συναρτήσεων

$2F$ (αποδείξαμε νωρίτερα ότι είναι παραγωγίσιμη) και της σταθεράς $F(\beta) + F(3\beta)$, με

$h(\beta) = 2F(\beta) - F(\beta) - F(3\beta) = F(\beta) - F(3\beta) > 0$ (αφού η συνάρτηση F είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, +\infty)$ και $\beta < 3\beta$)

$h(2\beta) = 2F(2\beta) - F(\beta) - F(3\beta) < 0$ (από το ερώτημα Δ3),

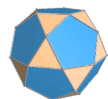
οπότε $h(\beta)h(2\beta) < 0$, δηλαδή από το θεώρημα Bolzano υπάρχει $\xi \in (\beta, 2\beta)$ έτσι ώστε

$h(\xi) = 0 \Leftrightarrow 2F(\xi) = F(\beta) + F(3\beta)$.

ΣΧΟΛΙΑ:

A4. Εξήγηση των προτάσεων σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο:

- α) **Σωστό** (σελ. 91 σχολικού βιβλίου: «Στο μιγαδικό επίπεδο οι εικόνες $M(a, \beta)$ και $M'(a, -\beta)$ δύο συζυγών μιγαδικών $z = a + \beta i$ και $\bar{z} = a - \beta i$ είναι σημεία συμμετρικά ως προς τον πραγματικό άξονα.»)
- β) **Σωστό** (σελ. 152 σχολικού βιβλίου: «Από τον παραπάνω ορισμό προκύπτει ότι μια συνάρτηση f είναι 1-1, αν και μόνο αν: Για κάθε στοιχείο y του συνόλου τιμών της η εξίσωση $f(x) = y$ έχει ακριβώς μια λύση ως προς x .»)
- γ) **Λάθος** (σελ. 178 σχολικού βιβλίου: «Αν $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = +\infty$, τότε $f(x) > 0$ κοντά στο x_0 »)
- δ) **Λάθος** (σελ. 232 σχολικού βιβλίου: « $(\sigma\phi x)' = -\frac{1}{\eta\mu^2 x}$ »)
- ε) **Λάθος** (σελ. 336 σχολικού βιβλίου: « $\int_a^\beta f(x)g'(x)dx = [f(x)g(x)]_a^\beta - \int_a^\beta f'(x)g(x)dx$, όπου f', g' είναι συνεχείς συναρτήσεις στο $[a, \beta]$ »)

B1. Εναλλακτικά

1^η Προσέγγιση: Έστω $z = x + yi$ όπου $x, y \in \mathbb{R}$. Τότε

$|z-1|^2 + |z+1|^2 = |x-1+yi|^2 + |x+1+yi|^2 = (x-1)^2 + (x+1)^2 + 2y^2 = 2x^2 + 2y^2 + 2 = 4$ άρα ισοδύναμα $x^2 + y^2 = 1$ που παριστάνει κύκλο με κέντρο το $(0,0)$ και ακτίνα $\rho=1$. Άρα ο γεωμετρικός τόπος των εικόνων των μιγαδικών z στο επίπεδο είναι κύκλος με κέντρο την αρχή των αξόνων και ακτίνα $\rho=1$.

2^η Προσέγγιση: Αν θεωρήσουμε τα σημεία $M(z), A(1,0), B(-1,0)$, όπου $M(z)$ είναι η εικόνα του μιγαδικού z , το A είναι η εικόνα του μιγαδικού 1 ενώ το B είναι η εικόνα του μιγαδικού -1 . Παρατηρούμε ότι η σχέση γράφεται $(MA)^2 + (MB)^2 = (AB)^2$ οπότε στο τρίγωνο AMB ισχύει το πυθαγόρειο θεώρημα άρα $MA \perp MB$. Συνεπώς το σημείο M κινείται σε κύκλο κέντρου $O(0,0)$ και ακτίνας $\rho=1$.

B2. Εναλλακτικά

1^η Προσέγγιση: Από το προηγούμενο ερώτημα έχουμε $|z_1| = |z_2| = 1$ οπότε από τον κανόνα του παραλληλογράμμου $|z_1 + z_2|^2 + |z_1 - z_2|^2 = 2|z_1|^2 + 2|z_2|^2$ (Άσκηση 9 σχολικό βιβλίο σελίδα 101. Η σχέση αυτή δε μπορεί να χρησιμοποιηθεί εάν προηγουμένως δεν αποδειχθεί), έχουμε $|z_1 + z_2|^2 + (\sqrt{2})^2 = 2 + 2 \Leftrightarrow |z_1 + z_2| = \sqrt{2}$.

2^η Προσέγγιση: Αφού τα σημεία $A(z_1), B(z_2)$ είναι σημεία του προηγούμενου κύκλου και $(AB) = |z_1 - z_2| = \sqrt{2}$ άρα η AB είναι πλευρά κανονικού τετραγώνου εγγεγραμμένου στον κύκλο. Τότε από την Β Λυκείου είναι γνωστό ότι το απόστημα a_4 είναι το μισό της πλευράς AB και αν M το μέσον της AB τότε $2\overline{OM} = \overline{OA} + \overline{OB}$ άρα $2|\overline{OM}| = |\overline{OA} + \overline{OB}|$ ή $2a_4 = |z_1 + z_2|$ δηλαδή $|z_1 + z_2| = (AB) = \sqrt{2}$.

B3. Εναλλακτικά

Αν P, Q εστίες της έλλειψης το $|w|$ είναι το μήκος της διαμέσου m του τριγώνου SPQ όπου S τυχαίο σημείο της έλλειψης και είναι $2 \leq |w| \leq 3$ με $|w|=2$ όταν το S βρεθεί στο άκρο του μικρού άξονα και $|w|=3$ όταν το S βρεθεί στο άκρο του μεγάλου άξονα.

Γ1. Εναλλακτική προσέγγιση για την μονοτονία της f

- 1^η Προσέγγιση: $f'(x) = \ln x + \frac{x-1}{x}$. Είναι $f'(1) = 0$ και παρατηρούμε ότι για $x > 1$ ισχύει $f'(x) > 0$ και για $x < 1$ $f'(x) < 0$.
- 2^η Προσέγγιση: Είναι: $f'(x) = \ln x + 1 - \frac{1}{x}, \forall x \in (0, +\infty)$.

Η συνάρτηση f' είναι και αυτή παραγωγίσιμη άρα και συνεχής στο $(0, +\infty)$ ως πράξεις παραγωγίσιμων συναρτήσεων στο εν λόγω διάστημα με $f''(x) = \frac{1}{x} + \frac{1}{x^2}, \forall x > 0$. Επομένως πρόκειται για κυρτή συνάρτηση στο $(0, +\infty)$ δηλαδή η f' είναι γνησίως αύξουσα στο $(0, +\infty)$. Παρατηρώ ότι $f'(1) = \ln 1 + 1 - 1 = 0$ και για $0 < x < 1$ είναι: $f'(x) < f'(1) \Rightarrow f'(x) < 0$ απ' όπου (λόγω της συνέχειας της συνάρτησης) προκύπτει πως η συνάρτηση f είναι γνησίως φθίνουσα στο $(0, 1]$. Παρόμοια αν $x > 1 \Rightarrow f'(x) > f'(1) \Rightarrow f'(x) > 0$, επομένως λόγω της συνέχειας της συνάρτησης f αυτή είναι γνησίως αύξουσα στο $[1, +\infty)$.

Γ3. Εναλλακτική Προσέγγιση

Θεωρώ τη συνάρτηση με τύπο:

$$h(x) = f'(x) + f(x) - 2012, x \in [x_1, x_2] \Leftrightarrow h(x) = \ln x - \frac{1}{x} + (x-1) \ln x - 2013, x \in [x_1, x_2]$$

Η h είναι συνεχής στο $[x_1, x_2]$ ως πράξεις συνεχών συναρτήσεων και:

$$h(x_1) = \ln x_1 + 1 - \frac{1}{x_1} + (x_1 - 1) \ln x_1 - 2013 \stackrel{(x_1-1)\ln x_1 = 2013}{=} \ln x_1 + 1 - \frac{1}{x_1} < 0, \text{ αφού είναι άθροισμα αρ-}$$

νητικών. (Είναι $0 < x_1 < 1 \Rightarrow \ln x_1 < 0$ και $0 < x_1 < 1 \Rightarrow \frac{1}{x_1} > 1 \Rightarrow -\frac{1}{x_1} < -1 \Rightarrow 1 - \frac{1}{x_1} < 0$)

Επιπλέον $h(x_2) = \ln x_2 + 1 - \frac{1}{x_2} + (x_2 - 1) \ln x_2 - 2013 \stackrel{(x_2-1)\ln x_2 = 2013}{=} \ln x_2 + 1 - \frac{1}{x_2} > 0$ αφού πρόκει-

ται για άθροισμα θετικών. (Είναι: $x_2 > 1 \Rightarrow \ln x_2 > 0$ και

$$x_2 > 1 \Rightarrow \frac{1}{x_2} < 1 \Rightarrow -\frac{1}{x_2} > -1 \Rightarrow 1 - \frac{1}{x_2} > 0)$$

Επομένως ισχύουν οι προϋποθέσεις του θεωρήματος Bolzano συνεπώς υπάρχει τουλάχιστον ένα $x_0 \in (x_1, x_2)$ ώστε $h(x_0) = 0 \Rightarrow f'(x_0) + f(x_0) = 2012$.

Δ1. Εναλλακτικά για το πρόσημο της f

$$\text{Για } x = \frac{1}{2} \text{ έχουμε } \int_1^{\frac{3}{4}} f(t) dt \geq \frac{1/4}{e} > 0 \Leftrightarrow -\int_{\frac{3}{4}}^1 f(t) dt > 0 \Leftrightarrow \int_{\frac{3}{4}}^1 f(t) dt < 0$$

Όμως η f ως συνεχής και μη μηδενική διατηρεί σταθερό πρόσημο. Αν ήταν $f(x) > 0$ τότε θα είχαμε $\int_{\frac{3}{4}}^1 f(t)dt > 0$ άτοπο άρα το πρόσημο της f είναι αρνητικό.

Εναλλακτικά για την απόδειξη της παραγωγισιμότητας της f πριν την εύρεση του τύπου της

Έστω $\alpha(x) = \ln x - x$. Τότε $\alpha'(x) = \frac{1}{x} - 1 = \frac{1-x}{x}$.

x	$-\infty$	0	1	$+\infty$
$\alpha'(x)$			$+$	$-$
$\alpha(x)$			$\nearrow$	$\searrow$

Είναι $\alpha(x) \leq \alpha(1) \Leftrightarrow \alpha(x) \leq -1 \Leftrightarrow \frac{\alpha(x)}{f(x)} \geq \frac{-1}{f(x)} > 0$ συνεπώς $\frac{\alpha(x)}{f(x)} = \frac{\ln x - x}{f(x)} > 0$.

Επομένως για $x > 1$ είναι $\int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt > 0 \Leftrightarrow \int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e > e \neq 0$ και για $0 < x < 1$

$\int_x^1 \frac{\ln t - t}{f(t)} dt > 0 \Leftrightarrow -\int_x^1 \frac{\ln t - t}{f(t)} dt > 0 \Leftrightarrow \int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e < e \neq 0$.

Τέλος για $x = 1$ είναι $\int_1^1 \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e = e \neq 0$ οπότε τελικά $\int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e \neq 0$ για κάθε $x > 0$.

Σημείωση: Το ολοκλήρωμα γίνεται μηδέν μόνο για $x = 1$ αφού $\frac{\ln x - x}{f(x)} > 0$.

Άρα $f(x) = \frac{\ln x - x}{\int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e}$ οπότε η f είναι παραγωγίσιμη.

- Παρατήρηση: Η εκφώνηση της άσκησης προϋποθέτει την ύπαρξη συνάρτησης f που ικανοποιεί τα δεδομένα (σε αντίθεση με την εκφώνηση «Να βρεθεί η συνάρτηση f ώστε...»). Χωρίς λοιπόν να είναι απαραίτητη η επαλήθευση στη συγκεκριμένη άσκηση αν επαληθεύσουμε διαπιστώνουμε ότι πράγματι τέτοια συνάρτηση που ικανοποιεί τα δεδομένα του προβλήματος υπάρχει και είναι η συνάρτηση που βρήκαμε.

$$\begin{aligned} \left(\int_1^x \frac{\ln t - t}{f(t)} dt + e \right) f(x) &= \left(\int_1^x \frac{\ln t - t}{e^{-t}(\ln t - t)} dt + e \right) e^{-x} (\ln x - x) \\ &= \left(\int_1^x e^t dt + e \right) e^{-x} (\ln x - x) \\ &= (e^x - e + e) e^{-x} (\ln x - x) \\ &= \ln x - x \end{aligned}$$

Δ3. Εναλλακτικά για το 2^ο μέρος του ερωτήματος

Αφού f είναι κυρτή, η C_f βρίσκεται πάνω από την εφαπτομένη της (μοναδικό κοινό σημείο τους είναι το σημείο επαφής). Θεωρούμε την εφαπτομένη στο $2x_0 > 0$ που έχει εξίσωση $y(x) = f(2x_0) + 2f'(2x_0)(x - 2x_0)$ τότε είναι

$$f(3x_0) > y(3x_0) = f(2x_0) + 2f'(2x_0)(3x_0 - 2x_0) = f(2x_0) + 2f'(2x_0)x_0, \quad 3x_0 \neq 2x_0 \text{ και}$$

$$f(x_0) > y(x_0) = f(2x_0) + 2f'(2x_0)(x_0 - 2x_0) = f(2x_0) - 2f'(2x_0)x_0, \quad x_0 \neq 2x_0.$$

Προσθέτοντας τις δυο προηγούμενες έχουμε $f(3x_0) + f(x_0) > 2f(2x_0)$ για κάθε $x_0 > 0$ άρα

$$\frac{f(x) + f(3x)}{2} > f(2x) \Leftrightarrow f(x) + f(3x) = 2f(2x)$$